

dos llibres autoeditats

MARIA JOSEP CASTILLO

Dos són els llibres que comentem avui en aquesta secció. Tenen en comú el fet que els dos autors han assumit les despeses de la publicació i que han estat escrits recentment. El primer, de l'argentoní Josep Pont, es va presentar al públic a finals de novembre i és de caire autobiogràfic. El segon, del tarraconí Lluís Bertomeu, ens capgirarà el final d'una història que tots coneixem: la guerra civil espanyola del 1936 al 1939.

Els nostres viatges

En un temps en què contractar un viatge es pot fer fàcilment per internet i en el qual anar a més de sis-cents kilòmetres de distància un no s'ho planteja si no és amb un avió d'una companyia aèria de baix cost, cal recordar que uns anys enrere els viatges vacacionals eren diferents.

Això ho sap molt bé en Josep Pont, que durant molts anys ha organitzat viatges en autocar per Catalunya, Espanya i Europa. El llibre que comentem ens ho explica. L'ha escrit per deixar constància d'una activitat que durant les vacances i els caps de setmana l'ha portat a ell, a la seva família i a molts argentonins i maresmencs a recórrer un munt de kilòmetres. Tot va començar a finals dels anys cinquanta del segle passat, quan amb les corals argentonines, primer, la del Llaç d'Amistat, i després amb la Càntir d'Or, en Josep es va iniciar en el món dels viatges com a organitzador.

Mig segle després en Josep mira enrere i recorda vivències, anècdotes, bons i mals moments en els seus periples per unes car-

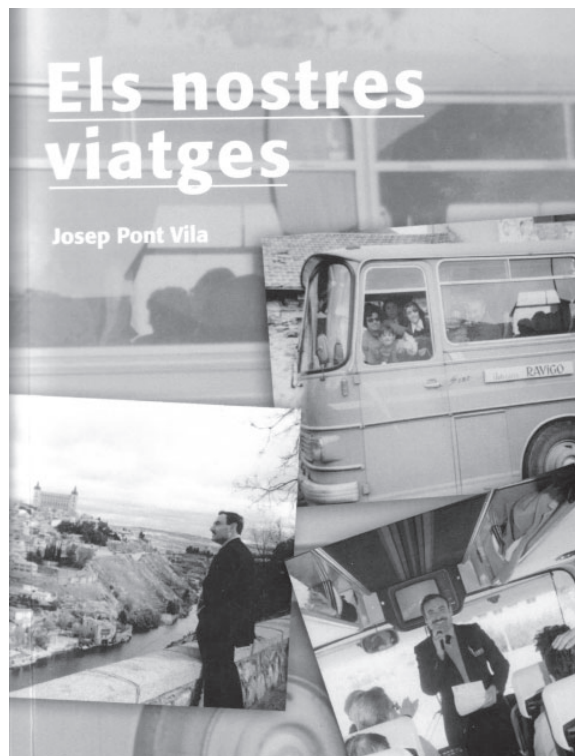
reteres no sempre en òptimes condicions i anant a parar a hotels que en alguna ocasió es van trobar funcionant a mig gas per una vaga. Però a tots els ensurts es va fer front i de la majoria dels viatges prevalen els bons records. I això que d'entrebancs en trobaren un munt: viatgers extraviatats al Museu del Louvre de París o malalts, parabrises d'autocar trencats o rodes punxades, ferrys bellugant-se més del compte enmig d'un temporal...

I no podem oblidar els àpats. El mateix Josep recorda com un mal menjar pot arruïnar un magnífic viatge. I en més d'una ocasió va haver d'improvisar: si un embús no et permet arribar a l'hora al restaurant, una compra de cinquanta-cinc quilos de pomes a un pagès a peu de carretera entretén la gana dels viatgers.

Alguns dels viatges narrats per en Josep foren veritables aventures: es va atrevir a anar a l'Europa de l'Est quan encara existia el teló d'acer, o al Berlín que acabava d'enderrocar el seu mur, o als països nòrdics després d'interminables jornades en autocar.

L'esposa d'en Josep, la Neus, i els seus tres fills l'acompanyaven sempre que era possible. Així els bons records eren compartits amb la família. O els no tan bons: en un viatge a Galícia una de les seves filles va emmalaltir de xarampió i la Neus va fer d'infermera durant tota l'estada per terres del nord. D'aquestes vivències familiars em quedo amb el vals ballat per en Josep i la Neus al Kurt Salon de Viena, o amb les cançons entonades una nit mentre una góndola els passejava pels canals de Venècia.

Esmentem també les sortides d'un dia que han portat a en



■ **Pont Vila, Josep**

■ ***Els nostres viatges***

■ **Argentona: La Impremta d'Argentona, 2013**

■ **112 pàgines**

Josep i als seus viatgers per tota la geografia catalana: Montserrat, Camprodon, la matança del porc a Molló, les calçotades... Algunes d'elles es repetien any rere any.

Són moltes les anècdotes que ens esmenta en Josep. De ben segur que els que l'han acompanyat en els seus viatges, sovint un grup que n'ha repetit un munt, les rememoraran amb simpatia quan les llegeixin. I amb moltes d'elles ens sentim tots identificats. Recordeu la tensió dins del vehicle quan tornant d'Andorra la guàr-



Hagués pogut ser

Novel·la de ficció, sota un marc històric,
d'uns fets que hagueren pogut passar.

Lluís Bertomeu i Camós

Amb la col·laboració de

Rafel Bigorra i Rius

Primavera 2012 - hivern 2013



■ **Bertomeu i Camós, Lluís**

■ ***Hagués pogut ser***

■ **86 pàgines**

dia civil ens aturava a la frontera per comprovar que no portéssim més mantega del compte?

No podem deixar de banda constatar la gosadia, valentia i empena d'en Josep. Amb un coneixement limitat d'idiomes forans, s'atrevia a portar un autocar ple de convilatans per Europa. D'acord que una agència de viatges li gestionava la logística i guies locals els portaven a fer les visites, però el responsable del grup era ell.

Llegint el llibre d'en Josep, veient les fotografies que l'il·lustren, viatgem amb ell a bord

de l'autocar de torn, ens neguitem la nit anterior a la partida, ens alegrem quan el viatge acaba i tot ha anat bé, o ens il·lusionem quan veiem per primer cop un indret que només coneixem per les pel·lícules.

Hagués pogut ser

La història contrafactual, alternativa o virtual és el resultat de respondre a la següent pregunta: què hagués passat si...? Provem d'especular, per exemple, sobre com haurien canviat les coses si Hitler hagués guanyat la Segona Guerra Mundial, si Napoleó hagués vençut a la batalla de Waterloo, si Cartago hagués guanyat les guerres púniques, si els musulmans no haguessin sigut derrotats a Poitiers, si els espanyols no haguessin arribat a Amèrica el 1492...

En aquesta línia, en Lluís Bertomeu ficciona sobre com hauria acabat la Guerra Civil espanyola si Franco hagués estat detingut durant la batalla de l'Ebre. D'aquí el títol: *Hagués pogut ser. Novel·la de ficció, sota un marc històric, d'uns fets que hagueren pogut passar.*

En Lluís Bertomeu, amb vincles familiars amb el nostre soci, amic i escriptor Rafel Bigorra, viu a les terres de l'Ebre. L'interès per la història d'aquest indret del nostre país, l'ha portat a publicar, a més d'articles en revistes de la zona, estudis com: *Roquetes republicana i després represaliada* (2003), *El Perelló i l'Ampolla 1930-1940* (2005) i *Els inicis republicans a les terres de l'Ebre 1900-1930* (2010).

L'obra que ens ocupa no ha estat de moment publicada. En Lluís l'ha autoeditat, com ell mateix diu, per a la família,

recordant temps viscuts i altres desitjats.

L'amistat amb en Rafel Bigorra ha fet que aquest hi participi com a col·laborador, redactant una mena d'epíleg o cloenda d'una història que, malgrat la ficció del seu episodi culminant, conté episodis reals. Alguns dels personatges que apareixen al relat no són inventats; van ser també reals, i com a tals són biografiats al final del llibre, com la mare i el pare de l'autor, alguns dels germans o els alcaldes de les localitats escenari de la història que ens ocupa (Tortosa, l'Ampolla, el Perelló, Roquetes, la Cava i l'Aldea).

En Lluís Bertomeu escriu la seva història en primera persona i la il·lustra amb algunes fotografies de l'arxiu familiar. Però ell nasqué el 1935 i, per tant, va viure els esdeveniments de la guerra civil sent un infant. Malgrat tot l'autor es posa a la pell d'algú amb edat de participar-hi de forma més activa, en Pau, i de fer-nos veure a través dels seus ulls, de les seves paraules, temes punyents: el refugiats, els bombardejos, la recerca d'aliments...

Però l'episodi central de la història és el de la batalla de l'Ebre, l'estiu del 1938. I és aquí quan apareix la ficció: un escamot republicà segresta el general Franco en una arriscada operació militar. La guerra la guanya el bàndol republicà i Franco és confinat a Peníscola, al castell del papa Luna!

El fet que el llibre no estigui publicat el fa difícil de trobar. Però si algú està interessat en la seva lectura podria contactar amb en Rafel Bigorra i demanar-li. Tota una experiència d'història ficció, diferent de la ficció història, que es dedica a novel·lar episodis reals.